

ΕΡΓΗΝΕΣΤΟΥ ΚΟΥΡΤΙΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΥΠΟ

Μ. Ε. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ὁ Ἀργεῖος Παλαμῆδης ἔχει τὸ ὁμόζυγον αὐτοῦ ἐν τῷ ἰσθμῷ, εἰς ὃν ἐνωρὶς ἐφοίτων οἱ Φοῖνικες καὶ οἱ ἀνταγωνιστὰι αὐτῶν ἑλλήνες θαλασσοπόροι, εἶναι δὲ τοῦτο ὁ πανοῦργος Σίσυφος¹, ὁ τύπος τοῦ κατοίκου τῆς ἀκτῆς, οὗ τὸ ἄγρυπνον πνεῦμα ἀντίκειται πρὸς τὴν ἀπλότητα τῶν κατοίκων τῆς μεσογαίας. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ παραδόσις ἀποδίδωσιν αὐτῷ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς λατρείας τοῦ Μελικέρτου, ἀπολύτως ὡς ὁ Αἰγεὺς καὶ ὁ βασιλεὺς Πορφυρίων (ὁ πορφυροφόρος ἀνὴρ) εἰσάγουσιν εἰς τὴν Ἀττικὴν τὴν λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης.

Ἡ σαφειάτης ἀνάμνησις τῶν προσόδων, ἃς ἡ Ἑλλάς ὀφείλει τῇ Ἀνατολῇ, διειρημένη ἐν τῇ περὶ τοῦ Κάδμου παραδόσει. Ὁ Κάδμος, ἀπελθὼν τῆς ἀντικειμένης παραλίας, ἐνθα οἰκοῦσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Φοῖνιξ καὶ Κίλιξ, προχωρεῖ πρὸς τὴν Δύσιν, ἀκολουθῶν τῇ τυχοδιωκτικῇ ὁδῷ τῆς Εὐρώπης· ὅπουδήποτε δὲ προσορμίζεται κατὰ τὸν πλοῦν, ἐν Ρόδῳ, ἐν Θήρᾳ, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Βοιωτίας, ἐν Θάσῳ καὶ ἐν Σαμοθράκῃ, ἐμφανίζεται ὡς τὸ πνεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ· ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀφροδίτης ἰδρύει πόλεις, προωριζόμενος εἰς διαρκὴ εὐκλειαν καὶ ἐφοδιαζόμενος ὑπ' αὐτοῦ διὰ πασῶν τῶν πολεμικῶν καὶ εἰρηνικῶν τεχνῶν καὶ ἀποβαίνει τὸν στέλεχος τῶν ἡγεμονικῶν καὶ ἱερατικῶν οικογενειῶν, αἵτινες παρὰ τοῖς Ἑλλήσι διειρηθῶν τὸ γόντρον αὐτῶν ἐπὶ πολὺ καὶ κατὰ τὴν ἱστορικὴν περιόδον².

Ἐπὶ τέλους ἐν Θεσσαλίᾳ ὁ ἡρωϊκὸς μῦθος συγκεντροῦται περὶ τὸν Παγασσητικὸν κόλπον, περὶ τὸν ὄρμον τῆς Ἰωλκοῦ, οὗ τὰ ἕρμα ὕδατα εἶδον ἀποπλέοντα τὸν Ἰάσωνα ἐπὶ τῆς εὐθραύστου αὐτοῦ λέμβου καὶ μετ' αὐτοῦ πλοῦν ἡρώων εἰς ζήτησιν περιπετειῶν³.

Ἄπας ὁ βίος, ἅπαντα ἡ δραστηριότης τῶν ἑλληνικῶν φύλων, ὧν τὰ πλοῖα βαθμυδὸν συνῆσαν ἀλλήλαις πάσας τὰς ἀκτὰς, ἅτινα δὲ εἰσῆγαγον εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἐνεργείας αὐτῶν τοὺς Ἑλλήνας τῶν διαφόρων χωρῶν πρόκειται ἡμῖν διαγεγραμμένος ἐν τῷ εὐρεῖ κύκλῳ τῶν μύθων, τῶν περιβαλλόντων τὸν κυβερνήτην τῆς Ἀργεὺς καὶ τοὺς συμπλωτῆρας αὐτοῦ. Πάντες οἱ ἡρωϊκοὶ οὗτοι μῦθοι ὡς θέατρον τῶν διηγήσεων αὐτῶν ἐκλέγουσι κατὰ προτίμησιν τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν, ὅπερ προδίδωσιν συνίτησιν ἀποδείξιν ὅτι οὐδαμῶς ἡ πρώτη ὥθησις προῆλθεν ἐκ τῆς μεσογαίας, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ μεγάλαι κινήσεις, ἐκεῖναι τοῦλάχιστον, ὧν οἱ Ἕλληνες εἶχον τηρήσει τὴν ἀνάμνησιν, ἀρχὴν αὐτῶν ἔσχον τὴν τῶν αὐτοχθόνων πρὸς τοὺς διὰ θαλάσσης ἐλθόντας μετὰνέστατας συνάφειαν.

Ἡ δημώδης αὕτη παραδόσις διαφέρει οὐσιωδῶς τῶν ἰδεῶν, αἵτινες ἐκράτησαν βραδύτερον, αἵτινες δὲ εἶναι προϊόν ὁκέψεως καὶ ἀνήκουσιν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες ἐπεζητοῦν τὴν διασάφησιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἱστορίας αὐτῶν. Πράγματι ὅτε αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδον τὰ κράτη τῆς Ἀνατολῆς, ὅτε παρέβαλον πρὸς τὰς Πυρραμίδας τὴν ἡλικίαν τῶν τεχνῶν τῶν πόλεων αὐτῶν καὶ ἐγνώστα τὴν ἱερατικὴν χρονολογίαν, τὴν σεμνὴν ταύτην, ἀρχαιότητα, τὴν ἐγγραφὸν ταύτην παραδόσιν, ἥτις ἐκυλινδεῖτο διὰ τῶν χιλιετηρίδων, ἦν δ' ἡρμηνεύον αὐτοῖς ἱερεῖς κομπορρημονεῖς, τοιαύτην προεξένησεν αὐτοῖς ἐντύπωσιν, ὥστε ἕκτοτε οὐδὲν ἀπέμεινεν ἐν Ἑλλάδι, μὴ ἀναχθὲν εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην.

Οὐδὲ λόγος ἐξῆς ἐγένετο περὶ Ἑλλήνων, γενομένων τὸ μεταξὺ Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς διάμεσον· τούναντίον ὁ Κέρκωψ, ὁ πρῶτος τῶν Ἀθηνῶν βασιλεὺς, κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνθρωπος κατὰ τὸ ἥμισυ δὲ δράκων, ὡς καὶ αἱ ἱέρειαι τῆς Δωδώνης, ἐθεωρήθησαν ὡς αἰγύπτιοι φυγάδες, ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ χώρας προελθόντες ἐλογίζοντο καὶ οἱ θεοὶ μετὰ τῶν ἐορτῶν αὐτῶν. Ὑπὸ τὴν ροπήν δὲ τῆς ἐντυπώσεως καὶ τῆς τάσεως ταύτης, ἥτις ἀπὸ τοῦ Ζ' π. Χ. αἰῶνος ἐκράτει τῶν μεμορφωμένων πνευμάτων τοῦ ἔθνους, οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν καὶ αὐτὸς ὁ Ἡρόδοτος ἐγραψαν τὰ ἔργα αὐτῶν¹.

Νομίζομεν ὅτι, ἐρευνῶντες τὰ ἔχνη αὐθεντικώτερας παραδόσεως, δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν τοῖς Φοῖνιξιν, ὡς καὶ τοῖς ἡμελλήνικοις καὶ ἑλληνικοῖς τῆς Ἀνατολῆς φύλοις, ὧν τὸ πνεῦμα ἐξηγεῖται, τὸ ἀληθὲς ἱστορικὸν αὐτῶν πρόσωπον καὶ κατορθώσωμεν οὕτω νὰ νοήσωμεν κάλλιον τὴν προόδον τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὴν ἀπὸ τοῦ ζόφου τῶν πελασγικῶν χρόνων εἰς τὰς πρώτας αὐγὰς τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας μετάβασιν.

Τῶν δύο τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἡμιτόμων εἶδομεν τὸ ἕτερον μὲν, τὸ προωρισμένον ν' ἀποβῇ βραδύτερον ἢ τῶν Δωριέων φύλῃ, ἐνιδρυόμενον ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς ἀρκτικῆς Ἑλλάδος, τὸ ἕτερον δὲ ἐγκαθιστάμενον ἐπὶ τοῦ ἀλιπέδου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῶν νήσων· τὸ δεύτερον τοῦτο εἶναι ὅπερ περὶ τὸν δέκατον πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα δίδωσι τὸ σύνθημα τῇ ἱστορίᾳ. Οἱ Ἕλληνες οὗτοι τῶν ἀκτῶν καὶ τῶν νήσων διασπείρονται πανταχόθεν, ἐγκαθίστανται ἐν τῇ Κάτῳ Αἰγύπτῳ, ἐν ταῖς φοινικικαῖς ἀποικίαις, οἷαι ἡ Σαρδηνία καὶ ἡ Σικελία, καὶ ἐν ὅλῳ τῷ Αἰγαίῳ, ἀπὸ τῆς Κρήτης μέχρι τῆς Θράκης· ἀπὸ τῆς πατρίδος καὶ τῶν διαφόρων ἰδρυμάτων αὐτῶν ἀναχωροῦσι σμῖνν ἀποίκων, οἵτινες ἀποβαίνουσιν ἐπὶ τῶν παραλίῳ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος. Ἀρχονται ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς, εἴτα δὲ, περικύμπτοντες τὸν Μαλέαν, προσέρχονται καὶ ἐκ δυσμῶν. Κατ' ἀρχὰς περιορίζονται εἰς πειρατικὰ ἔργα, εἴτα δὲ, τοῦ χρόνου προϊόντος, ἐνιδρύονται κατὰ μῆκος τῶν κόλπων καὶ τῶν πορθμῶν, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τῶν ποταμῶν καὶ συγχωνεύονται, μετὰ τῶν Πελασγῶν· ἐμφανίζονται δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Καρῶν καὶ Λελέγων ὡς λατρεῖς τοῦ Ποσειδῶνος. Πληθὺς γεωγραφικῶν ὀνομάτων, ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης παραγομένων, Αἰγαί, Αἰγίον, Αἰγίνα, Αἰγίλα, ἅτινα πάντα δηλοῦσι διάφορα ὀνημεῖα τῆς ἀκτῆς καὶ ἀρχαῖα ἱερὰ τοῦ Ποσειδῶνος², παρέμεινεν ὡς ἀνάμνησις τῆς πρώτης ταύτης τοῦ ἀποικισμοῦ περιόδου. Πράγματι δὲ οἱ ξένοι ναυτίλοι ἔδιδον ὀνόματα εἰς τὰς νήσους καὶ τὰ ἀκρωτήρια, τὰ οὐδὲν ἄχρι τότε φέροντα ὄνομα. Εὐχερῶς ὡς αὐτῶς διαγινώσκειται ἐν τοῖς ὀνόμασι τῆς Σάμου, τοῦ Σαμικοῦ, τῆς Σάμης, τῆς Σαμοθράκης ἄθροισμα ὁμογενῶν ὀνομάτων, ἐπαναλαμβανόμενων ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀκτῶν τοῦ Αἰγαίου, σχετιζομένων δὲ πάντοτε πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Ποσειδῶνος³.

Σειρὰ μᾶλλον προσφάτων λατρεῶν διαπιστοῖ τὴν προόδον τοῦ ἠθικοῦ αἰσθηματος παρὰ τοῖς θαλασσοπόροις Ἑλλήσι καὶ τὴν ὁσημέραι ἰσχυροτέραν καὶ εὐεργετικώτεραν ροπήν τοῦ ἀποικισμοῦ αὐτῶν. Οἱ τῆς Ἀνατολῆς Ἕλληνες ἐμφανίζονται ἐφεξῆς μεθ' ὀριστικώτερον ὄνομα, γινόμενοι Κρήτες, Δάρδανοι, Λύκιοι. Ἡ παραδόσις ἀποβαίνει σαφέστερα καὶ θετικώτερα, λεπτομερέστερον διακριβοῦσα τὰς εὐεργετίας τῶν νεπλῶδων τούτων. Τότε

1) Περὶ τῆς αἰγυπτιακῆς ταύτης ἐν ταῖς ἀρχαῖαις τε καὶ νεωτέραις περὶ τῶν μεταναστάσεων θεωρίαις ἴδε O. Muller, *Orechom.*, σ. 101. E. Curtius, *Ionier.* σ. 4.

2) Ὁ συγγραφεὺς σημειοῦται ὅτι πρὸς ἐξήγησιν τῆς ρίζης ΑἰΓ δυνάμεθα νὰ ἐπωφεληθῶμεν ἐκ τοῦ λεξικοῦ τοῦ Πασυίου, λέγοντος «αἶγες· οἱ Δωριεῖς, τὰ κύματα». Πρέπει νὰ σχετισθῇ πρὸς τούτους τὸ μυστικὸν σύμβολον τῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Φλιοῦντος, ἰωνικῆς πόλεως «γαλκὸς αἰγός» (E. Curtius, *Peloponnesos*, II, 474) καὶ ἡ εἰκὼν αἰγός, ἡ ἀπαντῶσα ἐν τοῖς νομίμασι τῶν ἀναλόγων ὀνομάτων φερουσῶν πόλεων, ὡς τοῦ Αἰγίρου, τοῦ Αἰγίου κλπ. Δυνατὸν νὰ προστεθῶσιν ἐτι ἡ τρωικὴ Αἶγισσα ἐν Σικελίᾳ, ἡ Αἰγίσθηνα, οἱ Αἰγὸς ποταμοὶ κλπ. Ὁ Movers (*Colonien.* σ. 367) περὶ αὐτῆς νὰ σχετισθῇ τὸ αἶξ πρὸς σημαντικὴν ρίζαν.

3) Ὅτι τὸ ὄνομα Σάμος εἶναι λέξις σημαντικὴ ἴδε E. Curtius, *Ionier.* σ. 52 καὶ Weisshaupt, ἐν τοῖς *Jahns Archiv* XIX, σ. 510. Ὁ δὲ Στράβων (σ. 346) λέγει: «Σάμους ἐκάλουν τὰ ὕψη».

1) Περὶ ὀνόματος μὲν τοῦ Σισύφου ἴδε G. Curtius, *Grech. Ety-mol.* σ. 424, περὶ τοῦ χαρακτῆρος δὲ αὐτοῦ Nitzsch ἐν ταῖς εἰς τὴν Ὀδύσσειαν σημειώσεσι (XI, 597).

2) Περὶ τοῦ μύθου τοῦ Κάδμου ἴδε E. Curtius *Ionier.* σ. 6.

3) Περὶ τοῦ μύθου τῶν Ἀργοναυτῶν ἴδε E. Curtius, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 22.

φαίνονται υποφώσκοντες ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι ταύταις αὐτοὶ οἱ Ἴωνες, διότι, καίτοι τὸ ὄνομα αὐτῶν δὲν κατίσχυεν εἰς περιληπτικὸν ὄρισμὸν τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀσίας, ὡς τοῦτο ἐπραξε τὸ Ἰαθάνων ἐν Ἀνατολῇ, οὐχ ἥττον ἀνευρίσκονται βεβαίωτα ἰχνη τῆς ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος ἰωνικῆς μεταναστάσεως. Ἀπὸ τοῦ κολπίσκου τοῦ Μαραθῶνος βλέπομεν τοὺς Ἴωνας, τοὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἀποστόλους, προελαύνοντες εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἡ ἀρχαιοτάτη δὲ τῆς Πελοποννήσου ναυτικὴ πόλις, τὸ Ἄργος, ἡ πατρίς τῶν μύθων, καλεῖται ἰωνικὸν Ἄργος. Εὐρίσκομεν τοὺς Ἴωνας ἐπὶ τῆς θεσσαλικῆς ἡνῶνος καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἀκτῶν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, αὐτῆς τῆς Εὐβοίας ὀνομαζομένης τότε Εὐλοπίας ἀπὸ τοῦ ὀνόματος ἐνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Ἴωνος· ἐνιδρύθησαν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Βοιωτίᾳ, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἀσωποῦ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν κλιτύος τοῦ Ἐλικῶνος, κατέλαβον μεμνημένην μετὰ τῶν Λυκίων τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς Ἀττικῆς, τὰ παράλια τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τὴν Ἀργολίδα μέχρι τοῦ Μαλέα. Ἐπὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς, πρὸς δυσμὰς, τὸ ὄνομα τοῦ Ἰονίου πελάγους ἐπαρκῶς δεικνύει τίς μετὰ τῶν φυλῶν τῶν Λεγέγων διήνοιξεν ἐν τοῖς προσακτίοις τούτοις τὰ «ὕγρὰ κέλευθα», τίς ἐνεψύτευεν ἐν τοῖς τόποις τούτοις τὸν παρ' ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἀνακτος Ὀδυσσεὺς καὶ τοῦ ναυτικοῦ λαοῦ τῶν Ταφίων ἐκπροσωπούμενον πολιτισμὸν, τίς δὲ διέδωκε μέχρις Ἰστρίας τὴν γόνιμον γεωργίαν τῆς ἐλαίας.

Οὕτως, ἀρχομένης τῆς ἱστορίας, εὐρίσκομεν τὸν ὀρεινὸν ὄγκον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος περιβεβλημένον ὑπὸ πληθυσμοῦ συνισταμένου ἐκ κράματος Πελασγῶν καὶ Ἰόνων· οἱ ἄποικοι, διὰ θαλάσσης ἀφικόμενοι καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀνευ γυναικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἦσαν ἥδη οὕτω καλῶς συγκεκραμένοι μετὰ τοῦ πελασγικοῦ πληθυσμοῦ, καθ' ὃν χρόνον οἱ τοῦ Βορρᾶ ὀρεινοὶ ὄρησαν ἐπὶ τοῦ ἀλιπέδου, ὥστε ἀντιθέτως πρὸς τὰ φύλα ἐφαίνοντο ἀποτελοῦντες ὁμογενῆ φυλήν. Οἱ πελασγικοὶ οὗτοι Ἴωνες εἰσῆγγαγον οὐ μόνον τὴν τέχνην τῆς ναυσιπλοΐας, ἀλλὰ καὶ ποικιλοτέρας καὶ ἐπιστημονικωτέρας γεωργίας. Ἀπόδειξιν τούτου παρέχει ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ἐλῶδων βαθυπέδων, τῶν κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν κειμένων, ἐκμετάλλευσις, ἥτις ἐν Βοιωτίᾳ ἀποδίδεται ρητῶς εἰς ξένους ἀποίκους διὰ θαλάσσης ἐλθόντας², ὡς καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν αἱ πόλεις ἰδρύθησαν καὶ ὠχυρώθησαν. Τὰ συνηθέστατα ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς ἀκροπόλεσι διδόμενα ὀνόματα ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀκτῶν τῆς θαλάσσης εἶναι τὰ τῆς Λαριόσης καὶ τοῦ Ἀργου³, μόνον ὅχι δὲν, ὡς παρετήρησεν ἥδη ὁ Στράβων, ἐπὶ τῶν ἐκ προσχώσεως γαιῶν ἀπαντῶντων⁴, εἶναι δὲ φυσικώτατον ὅτι τὰ φύλα, ἅτινα ἦσαν ἐνιδρυμένα κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐγένοντο τὰ ἀρμοδιώτα πρὸς γεωργίαν τοιοῦτων γαιῶν.

1) Περὶ μύθων ἀφορώντων εἰς τὸν Ἴωνα ἐν τοῖς προσακτίοις τῆς Ἀδριατικῆς («Ἀδρίας Ἴωνος υἱὸς») ἴδε: Σχολ. Διον. περιηγ., 92. (*Ionium mare ab Ione qui ibi transiit*) Schol. Lucan. II 625. (Ἀπὸ τῶν ἀπολλυμένων ἐν αὐτῷ Ἰαόνων) Ἀρχεμαχ. Σχολ. εἰς Πίνδ., Π. 9. Γ', 120. *Fragm. Histori. c. Graecor.* IV. 316. *Don-dorff Ionier*, σ. 8. Περὶ τῆς Ἰᾶδος, μέρους τῆς Ἰλλυρίας, οἱ οἱ κάτοικοι ἐκαλοῦντο Ἰᾶται καὶ Ἰωνικοί, ἴδε *Dondorff*, ἐνὶ ἀνωτ. σ. 146.

2) Περὶ τῶν Ζεφυρίων ἴδε *E. Curtius, Geschichte der Wegehaus-Abhandl. der Berlin. Akad.* 1855, σ. 214.

3) «Ἄργος πᾶν παραθαλάσσιον πεδῖον» (Ἦσυ., ἐν λέξει. *E. Curtius, Peloponnesos*, II, 557.

4) Περὶ τῆς «ποταμολώτου χώρας» τῶν Λαρισαίων ἴδε Στράβωνα (σ. 624) καὶ *E. Curtius (Ionier)*, σ. 49). Ὁ *Mullenhoff (D. Alterthumskunde)*, σ. 59) διαμυριόηται τὸ δικαίωμα τοῦ σχετίζειν τὸν βραχὺν τύπον Ἰόνιος πρὸς τὸ ὄνομα τῶν Ἰόνων. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς παρούσης ἱστορίας, ἀκολουθοῦντα ταῖς ἐνδείξεσι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γ. Κουρτίου, ἐρεῖσθαι ἐπὶ γεγονότος τινός, ὅτι τύποι ὡς Ἰᾶς, Ἰαστί, ἀνέχοντες ἀναμφιβόλως τῇ αὐτῇ οἰκογενείᾳ, ἐπιτρέπουν νὰ ὑποθέσωμεν ρίζαν βραχυτέραν ἐκείνης, ἣν περιέχει τὸ ὄνομα Ἴων. Πρὸς τὰ παράγωγα ταῦτα σχετίζεται, ὡς αὐτῶς ὁ ἀξιοπαρατηρήτος τύπος Ἰεννα, ἀναφερόμενος κατὰ τὸν Σοφοκλῆα ὑπὸ τοῦ Πηλοπείδου. Πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ τύπος Ἴων, ὡς ἀποδεικνύει ἡ τόνησις, δὲν δύναται νὰ προῆλθε κατὰ κράσιν ἐκ τοῦ Ἰάων, ἀλλ' ἀμφοτέροι οἱ τύποι παράγονται παραλλήλως ἐκ ρίζης ΙΟ. Τὸ ὄνομα Ἴων ὑποκρίνεται ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ὅπερ τὸ χύψων σχετικῶς πρὸς τὸ χυ-

Δυνάμει τῆς ροπῆς τῶν ἐλλήνων τῆς Ἀνατολῆς θαλασσοπόρων πολιτισμὸς ὁμοιόμορφος περίπου κατέλαβε πάσας τὰς τὸ Αἰγαῖον περιβαλλούσας ἀκτὰς. Αὐτόθι ὑπῆρχε τὸ θέατρον τῶν πρώτων σκηνῶν τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἂν δὲ κατ' ἀξίαν ἐξετιμήσαμεν τὸ προϊστορικὸν πρόσωπον τῶν ἀνατολικῶν τούτων φυλῶν, οὐδὲν ἐφεξῆς θὰ εὐρωμεν ἀκατάληπτον, οὐδὲν ὁμοιάζον πρὸς ἀποτέλεσμα ἀνευ αἰτίας, ἐν ταῖς πρώταις ἐκδηλώσεσι τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἐν Ἑλλάδι.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΡΡΙΑΝΟΣ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν 37).

α) Περὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου ἢ Σωτήρος¹.

Κατήγετο οὗτος ἐξ Ἑορδαίας, χώρας κειμένης πρὸς τὰ βορειὰ τε καὶ δυτικὰ τῆς Ἡμαθίας² καὶ ἐκτεινομένης ἀπὸ τῆς Βεγορήτιδος λίμνης ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον, μετὰ ξὺν Ὁρεστίδῳ καὶ Ἡμαθίας³. Ἦν δὲ ὁ Πτολεμαῖος οὗτος στρατηγὸς Ἀλεξάνδρου, διακρινόμενος ἐπὶ ἀνδρεία καὶ στρατιωτικοῖς προτερήμασι καὶ συμμετέσχεν ὅλων τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ διαπρεποῦς βασιλέως. Κατεῖχε μεγάλην καὶ πολυμερῆ τοῦ πνεύματος μόρφωσιν, τὰ μᾶλα συντελέσασαν εἰς ἐξύψωσιν αὐτοῦ ὡς βασιλέως Αἰγύπτου μετὰ ταῦτα, ὅτε κατέβαλεν οὐ μόνον τὰ θεμέλια ἀκμαίου καὶ ἰσχυροῦ κράτους, ὅπερ συντελῶς διώκησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπιμελῶς καὶ θερμῶς ὑπέθαλψε τὴν χαρακτηριστικὴν ἐκείνου, τὴν ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρινῆς λεγομένης ἐποχῆς ἀναπτυχθεῖσαν πολυμάθειαν καὶ τὰς ὁραίας τέχνας, ἐπιτυχῶν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ τούτου δι' εἰσαγωγῆς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ περιωνύμου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μουσείου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ βιβλιοθήκης. Καρπὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐπιστήμας κλίσεως καὶ ἀγάπης εἶναι τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ πόνημα, τὸ περὶ τῶν πολέμων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου πραγματευόμενον, ὅπερ εἶναι ἡ κυριωτάτη πηγή, ἐξ ἧς ἀφθόνως ἠντλήσαν ὁ Πλούταρχος, ὁ Στράβων καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρριανός. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ, οὗ ὁ τίτλος δὲν περιεσώθη ἐκ τῆς ἀρχαιότητος⁴, ἐξήταζεν ὁ Πτολεμαῖος τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ἰδίως τῆς στρατηγικῆς αὐτοῦ ἱκανότητος καὶ σημασίας καὶ ἐν τέλει τοῦ ἔργου ἐξῆρεν ἰδιαιτέρως ἐν ἀκριβεστάτῃ παραστάσει τὰς στρατιωτικὰς πορείας, πολιορκίας, μάχας καὶ παρατάξεις, ὥς ἐποιεῖτο ὁ Ἀλέξανδρος⁵. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ τρόπος οὗτος τοῦ συγγράφειν ἀπέβαινε πολλὰκις ξηρὸς καὶ ἀνευ ἁρτυμάτων, παρεισήγαγον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν οἱ εἰς ρητορικὰ ἐνασμένζοντες σχήματα ἱστοριογράφοι, ὧν κυριώτατοι ἐκπρόσωποι εἶναι ὁ Ἀναξίμενης καὶ ὁ Καλλιθένης, πλαστοῦς ρητορικοῦς λόγους πρὸς καλλωπισμὸν τῶν ἱστοριῶν αὐτῶν καὶ ποικιλίαν τῆς μονοτονίας. Τοῖς ἱστοριογράφοις ὅμως τούτοις ἐλάχιστα ἢ οὐδόλως ὅχι ἐμνήθη ὁ Πτολεμαῖος, οὐ τὸ ἔργον ἀνέσθωκεν ἀπὸ τῆς λήθης καὶ πασίγνωστον εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς κατέστησεν ἡ κριτικὴ ὀξύνοια τοῦ Ἀρριανοῦ, ὁ

φός. Ὁ τύπος Ἰάων ἐνταῦθα ὡς ὁ Διδυμάων παρὰ τὸ δίδυμος, ὡς ὁ ξυνήων πρὸς τὸ ξυνός=κοινός. Ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ τύπου ΙΟ προῆλθεν ἐκτεταμένη ρίζα ΙΩΝ, ὡς τερήρων ἐκ τοῦ τερήρος. Ὁ χρόνος τῆς λήξεως ὁρίσθη πιθανῶς κατὰ τὸ πρότυπον πατρωνυμικῶν ὀνομάτων. Οὕτω λέγεται: Ἴωνες, ὡς λέγεται: Αἰολῖωνες, Ἰετίωνες, καὶ ἀπ' ἐτέρου Ἴωνες κατ' ἀναλογίαν πρὸς τύπους, οἱ οἱ Κρονίωνες, Δολίωνες, Ἐγρίωνες. Παρὰ τῷ Χοιροβοσκῷ (*Lenz, Gramm. Graec.*, II, 723) ὁ Ἡρωδιανὸς παρέχει τὸν ἐπόμενον κανόνα: Ἴωνος ἢ Ἰονος εἰς τὸν ὥστε τὸ Ἰ εἶναι μακρὸν μὲν εἰς τὸ Ἰόβιον, πέλαγος, βραχὺ δὲ ἐν τῷ τύπῳ Ἴωνες. Ὁ τύπος Ἰάωνες παραμένει πάντοτε ἀποκλειστικῶς ποιητικός. Οἱ μετὰ τοῦ Σ τύποι (ὡς Ἰασος) εἶναι οἱ μάλιστα δυσεξήγητοι. Δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ρίζαν Ἰάντ, ὅθεν θὰ προέκυπτε τὸ Ἰάντιος, Ἰάσιος. Πρβλ. καὶ Φιλιάσιος.